

Inskrift (med det inom [ ] supplerat efter B 152):

- - u<sub>5</sub>[ipatrik + o]<sub>10</sub>k [gio]kuif[r]<sub>15</sub> **pön** **litu** **kiar** **mirki** **iftir** **ar** - - - tur<sub>40</sub>[æip]<sub>45</sub> : [oæ]<sub>50</sub>

.... *pön letu giæra mæрки æftir* ....

».... de läto göra minnesmärket efter ....»

Till läsningen: Efter den första, tämligen tydliga runan 3 **u** synes endast nedre delen av två stavar, varefter inskriften är totalt bortnött till 12 **k**, som är tämligen säkert, liksom 16 **k**. 18 **i** kan möjligen ha haft en bistav upptill (I?). 29 är osäkert. 17—20 kan ha varit **ulfr**. Relativt tydligt är det följande 21—36 **pön litu kiar mirki**. Mellan 31 **r** och 32 **m** har knappast funnits någon runa. Bst i 38 **f** skymta endast ytterst svagt. Av 39 **t** är v. bst borta, den h. är tydlig. Efter 43 **r** synas i övre raden endast två stavar; den ena är kanske ramstreck. 47—49 **tur** äro inskriftens sista säkra runor; framför 47 **t** finnes intet spår av runa och efter 49 **r** endast tre stavar jämte ett :.

Inskriften tycks använda det helstungna runalfabetet. Säkert är **ö** i 21—23 **pön**, jämfört med 11, 15 och 53 **o**. Även språkformen *pön* är anmärkningsvärd, med övergång av *au* till *ö*. Den tyder på relativt sen tid.

Framför den tydbara delen av inskriften ha stått två eller flera namn. Åtminstone ett av dessa har, såsom pronomenformen *pön* visar, varit kvinnonamn.

I Spånga vapenhus förvaras ännu en gravsten från tidig medeltid, utan inskrift men prydd med ett stort kors, sannolikt föreställande ett processionskrucifix, buret på en lång stång. Det är säkerligen denna sten som åsyftas med följande uppgift i *Ransakningarna*: »Vthom Kyrkiodören finnes en Sten med ett stoort Kårss, ther under förmenas liggia någon af dhe framfarne Heeliga».

De båda stenarna, av samma material, med samma form, ornerade på så likartat sätt, häröra säkerligen från samma tid, de äldsta bevarade monument av en kyrka och en kyrkogård i Spånga.

## 65. Spånga kyrka.

Pl. 42.

Litteratur: Brev från prof. E. O. Arenander till Riksantikvarien <sup>26/7</sup> 1901; E. Brate, Anteckningar (ATA).

Avbildning: Brate 1902 (ATA).

Professor E. O. Arenander meddelade 1901, att han som skolyngling iakttagit ett stycke av en röd runsten »i själfva norra porten till kyrkogårdsmuren». Vid Brates besök 1902 låg det på marken i norra kyrkogårdsporten. Det söktes förgäves 1934 och var troligen förkommet redan vid B. Bergmans inventering av socknens fornminnen tio år tidigare.

Rödbrun sandsten. Längd 0,38 m., bredd 0,28—0,24 m.

Inskrift (enligt Brate):

**betar + la -**

5

Till läsningen: 5 **r** är »något matt men fullt tydligt». Av 7 **a** är »egentligen blott stafven klar upptill och nedtill, af kännestreckket en ringa skugga». Denna runa måste alltså anses

oviss. Av runan 8 »synes blott stafven 4 cm. nedifrån, inga kännestreck». Brate förmodar, att det har varit **t**. — Arenander har läst inskriften: **betar+lit**.

Brate förmodar, att inskriften har haft helstungna runor. Han läser alltså **betær+læ[t]** och tolkar detta: »Peter lät...» Han vill alltså här finna ett tidigt belägg för det med kristendomen inlånade mansnamnet Peter. — Både läsning och tolkning äro givetvis osäkra.

## 66. Spånga kyrka.

Pl. 42.

Litteratur: B. Bergman i Fornvännen 1926, s. 198; Järvafältets fornlämningar (1929), s. 66.

Avbildning: Bergman a. a.

Fragment av en runsten, funnet omkr. 1920 vid anläggningen av den nya kyrkogården, mellan gamla kyrkogårdens mur och landsvägen. Det förvarades under några år vid H. D. Nilssons gård, Katrineberg, men finnes från 1924 i kyrkans vapenhus, vid västra väggen.

Sandsten. Storlek:  $0,34 \times 0,26$  m.

Inskrift:

**r+au**

## 67. Spånga kyrka.

Pl. 42.

Litteratur: B. Bergman i Dagens Nyheter <sup>24</sup>/<sub>3</sub> 1937; Skrivelser till Riksantikvarien från B. Bergman <sup>20</sup>/<sub>3</sub> 1937 och E. Floderus <sup>31</sup>/<sub>3</sub> 1937.

Fragment av en runsten, funnet <sup>16</sup>/<sub>3</sub> 1937 på kyrkogården vid grävning av en grav, 6 m. V om sydvästra hörnet av tornet. Stenen stod på kant omkr. 0,6 m. under markytan. Den förvaras numera i vapenhuset.

Röd sandsten. Storlek  $0,50 \times 0,40$  m. Ristningen är väl bevarad. Lic. B. Bergmans förmodan, att fragmentet skulle tillhöra samma runsten som U 62, kan icke vara riktig.

Inskrift:

**· sihatr : litu · rā**  
5                      10

... *Sigvatr letu ræ[isa]* ...

»... Sigvat läto resa ...»

Ornamentik och runformer tyda på att stenen kan ha varit ett verk av runristaren Öpir.

## 68. Spånga prästgård.

Pl. 42.

Litteratur: E. Brate, Anteckningar (ATA); B. Bergman i Fornvännen 1926, s. 198; Järvafältets fornlämningar (1929), s. 65.

Äldre avbildning: Brate 1917 (ATA).

Fragment av en runsten, funnet 1910 vid grävning i prästgårdens trädgård nära kyrkogårdens östra mur. Det förvaras numera i kyrkans vapenhus vid södra väggen.

Sandsten. Storlek  $0,44 \times 0,31$  m.